

Ford išče uspehe

Predsednik Združenih držav Ford in njegov zunanji minister Kissinger sta napravila kratko krožno potovanje po Zahodni Evropi. Če bi kdo nekoliko ironično vprašal, kaj sta tu iskala, bi mu lahko enako ironično odgovorili, da sta iskala uspehe — uspehe, ki jih je Amerika po neuspehih v Vietnamu, Kambodži in še ponekod drugod hudo potrebna, predvsem z moralnega stališča. Vendar je treba takoj pristaviti, da glavna nevarnost za ameriško politiko in moč ni toliko v tistem, kar se je že zgodilo, ampak v tistem, kar se še lahko zgodi, če bo napravila pri hlastanju za hitrimi uspehi kako bistveno napako, ki bi mogla postati usodna, ker bi lahko sprožila plaz, ki bi ga bilo težko ustaviti.

Ford in Kissinger sta potrebna tudi osebnih uspehov. Ford zato, ker bi se rad z nečim izkazal, ko bo pri prihodnjih predsedniških volitvah kandidiral, da bi bil tudi redno izvoljen za predsednika. Šele potem bi imel pravo predsedniško avtoriteto. Kissinger pa zato, da bi spet utrdil svoj omajani ugled. Pogajanja v zvezi z Vietnamom so mu sicer prinesla Nobelovo nagrado za mir, toda slave si tam ni pridobil. V zadevi Bližnjega vzhoda pa je pripisati dosedanje uspehe njegovega posredovanja predvsem pritisku Združenih držav na Izrael, naj popusti. Zaradi Vietnama in Bližnjega vzhoda, delno pa tudi zaradi zadeve Watergate je ameriška politika povsem zanemarljiva Evropo. Ta ni mogla in hotela razumeti ameriške zagrizenosti in slepote na azijskem jugovzhodu, Amerika pa ni imela razumevanja in časa za posebne evropske probleme, posebno notranjepolitične. Tako je nastal pravi kratak stik med Evropo in Ameriko. Ameriška odsotnost je povzročila tudi zaostritev krize med Grčijo in Turčijo, ki bi jo bilo možno v prvem trenutku blokirati z odločnim stališčem Združenih držav. Tako se je nabrlo marsikaj, kar bi rada Ford in Kissinger pometla proč na tej strani Atlantika.

Nevarnost je, kot rečeno, ta, da bi se jima pri tem preveč mudilo in da bi hotela doseči uspehe za vsako ceno. Kissingerjev slog dela že poznamo. Fordovega pa še ne. Na Kissingerja se ni zanesti, Ford pa lahko ugodno preseneti, ker kaže več premišljenosti in mirnosti, hkrati pa več odločnosti kot Kissinger. Ni tip, da bi se smehljaj, kadar nima smisla, ali da bi mu prihajale ob nepravni priložnosti solze v oči kot Kissingerju. Tako lahko pričakujemo, da bo Ford prispeval h Kissingerjevi diplomaciji večjo premišljenost in določnejše cilje.

(Dalje na 7. strani)

PRED VOLITVAMI V ITALIJI

Volilna kampanja za upravne volitve, ki bodo 5. junija, je v polnem razmahu. Vlada je izrekla željo, da bi prihodnje upravne volitve potekle svobodno in mirno, kot je v skladu s tradicijo demokratične Italije. Zagotovila je, da bo poskrbela, da bosta volilna kampanja in glasovanje samo potekla ob spoštovanju zakonov in javnega reda. Istočasno je vlada obsodila vse poskuse za motenje mirnega ozračja v volilni kampanji ter je pozvala stranke, kandidate in vse državljane k sodelovanju, da bodo volitve potekle v duhu svobodnega in civiliziranega političnega tekmovanja.

Na upravnih volitvah bodo izvolili 15 novih deželnih svetov, 86 pokrajinskih svetov ter 6.345 občinskih svetov. Občinske volitve bodo tudi v 79 glavnih pokrajinskih krajih.

Volilnih upravičencev bo 15. junija okrog 39 milijonov 665 tisoč in sicer 18 milijonov 936 tisoč moških in 20 milijonov 618 tisoč žensk. Zaradi raztegnitve volilne pravice na osemnajstletnike bo novih volivcev okrog dva milijona 311 tisoč. Od tega bo milijon 175 tisoč moških in milijon 136 tisoč žensk.

Za sedanjo volilno kampanjo je predvsem značilna izredno ostra polemika med socialisti in demokristjani. Kdor ne pozna političnega položaja v Italiji, bo upravičeno sklepal, da so socialisti v opoziciji in ne v vladni večini. Krščanski demokraciji oči-

tajo, da je odgovorna za vse, kar je narobe v državi. Njihovi očitki delno držijo, a se je treba tudi vprašati, kako je mogoče, da socialistična stranka že 12 let sodeluje v levsredinski koaliciji, če je ta bila tako zanič.

Očitno je, da gre za izrazit volilni manever, katerega glavni cilj je ošibitev demokristjanske stranke in okrepitev socialistične, tako da bi ta imela več moči na pogajanjih za sestavo bodoče koalicije. V tej zvezi pa je treba priznati, da je socialistična taktika precej tvegana, saj se utegne zgoditi, da bodo od nje želi sadove drugi.

Komunisti tokrat vodijo, lahko bi rekli, »gosposki« volilni boj. Njihovi voditelji nastopajo povečini umirjeno, se predstavljajo kot zagovorniki reda, skratka kot politiki, ki jim tudi srednji in meščanski sloji lahko mirne duše zaupajo glas. Glavna tarča njihovih napadov je le glavni tajnik Krščanske demokracije Fanfani, medtem ko kažejo pripravljenost na sodelovanje z demokristjansko stranko kot tako. Vsekakor gre za taktiko, ki utegne biti uspešna.

Čeprav bodo 15. junija le upravne volitve osrednje vlade, se med volilnim bojem, katerih izid ne bi smel vplivati na položaj obravnavajo le izrazito politični problemi, kar je tudi znak hude krize, ki jo v zadnjem času preživlja italijanska družba.

Spremembe v davčni zakonodaji

Vlada je odobrila zakonski osnutek finančnega ministra Visentinija za davčne spremembe. Za letošnje davčne prijave zakonski osnutek ne predvideva sprememb razen za združene dohodke moža in žene ter drugih družinskih članov. Financa bo priznala za ta primer davčni kredit 100.000 lir ter ga bo dobila od davkov na podlagi prihodnje prijave dohodkov. To velja za primer da so združeni čisti dohodki presegle pet milijonov lir ter so bili pri tem všteti ženi dohodki od odvisnega ali poklicnega dela za več kot 500 tisoč lir. Odbitek bo torej prišel v poštev šele prihodnje leto.

Novi zakon nadalje predvideva za letošnje dohodke, ki bodo prijavljeni prihodnje leto, uvedbo odtegljaja 36 tisoč lir za delovne dohodke ali pokojnino, doslej do štirih milijonov lir, tudi za združene dohodke, ki presegajo štiri milijone. Mejo neobdavčitve združenih dohodkov moža in žene ter drugih družinskih članov so povišali od pet na šest milijonov lir. Z letom 1977 pa bo meja, do katere ne velja kumulacija, dalje povišana na sedem milijonov lir. Poleg poviša-

nja te meje novi zakon predvideva za združene dohodke še eno olajšavo. Za žene dohodke v okviru združenih so predvideni odbitki s prihodnjim letom do 300 tisoč lir in sicer 12 odstotkov za prvi milijon, 8 odstotkov za drugi milijon ter štirje odstotki za ostalo. Dodati pa je treba, da te olajšave ne veljajo za dohodke, ki ne prihajajo od odvisnega dela.

Na splošno bodo za vse dohodke od odvisnega dela s 1. januarjem 1976 uvedli nižje alikvotne, kar pomeni, da bo davčna obremenitev manjša. S tem je priznano, da je inflacija prizadela zlasti fiksne dohodke ter je treba davčna bremena zmanjšati. Zaradi hitrega naraščanja inflacije pa bo kljub temu pri obračunavanju davkov z znižanjem alikvot država prizadeta samo za eno tretjino, a davkoplačevalci bodo dalje nosili dve tretjini bremen inflacije.

S prihodnjim letom se bo odtegljaj za dohodke od odvisnega dela na račun proizvodnih stroškov povečal od 36 na 72 tisoč lir. Pri združenih dohodkih bo po novem

(dalje na 2. strani)

RADIO TRST A

:: NEDELJA, 8. julija, ob: 8.00 Koledar. 8.95 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 9.45 J. Brahms: Sonata. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »V družini«. Napisal Hector Malot. dramaturgiral Marjana Prepeluh. Prvi del. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Glasbena skrinja. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj. 13.30-15.45 Glasba po željah. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.45 »Napaka«. Napisal Antonis Samarakis. dramaturgiral Mira Ceti. RO. Režija: Jože Peterlin. 17.00 Nedeljski koncert. 17.50 Operetna fantazija. 18.30 Šport in glasba. 19.30 Zvoki in ritmi. 20.00 Šport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki obletnice, slovenske viže in popevke. 20.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.35 Ritmične figure.

:: PONEDELJEK, 9. junija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.50 Baročni orkester. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti - Sopranistka Olga Jež in pianist Jakob Jež izvajata samospeve Marija Kogoja - Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Klasiki ameriške lahke glasbe.

:: TOREK, 10. junija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 12.50 Medigra za kitaro. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Pianist Rudolf Firkušy. 19.10 Čopova pisma Francu Leopoldu Saviu (Martin Jevnikar). 19.25 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Šport. 20.35 Richard Strauss: Feuersnot, operna enodejanka. 22.10 Nežno in Tiho.

:: SREDA, 11. junija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Ansambel »Slavko Osterc« vodi Ivo Petrič. Primož Ramovš: Signali za glavir in komorni orkester (solist Aci Bertonec). 18.50 Bovisa New Orleans Jazz Band. 19.10 Družinski obzornik. 19.30 Zbori in folklor. 20.00 Šport. 20.35 Simfonični koncert. 22.00 Pesmi brez besed.

:: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Skladatelji naše dežele: Vito Levi, pripravil Bruno Bidussi). 19.10 Narava in sodobni človek (Tone Penko). 19.25 »Pisani balončki«. (Krasulja Simoniti). 20.00 Šport. 20.35 »Oglas«. Igra, napisala Natalia Ginzburg, prevedel Aleksij Pregarc. RO Režija: Lojzka Lombar. 21.50 Južnoameriški ritmi.

:: PETEK, 13. junija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Sodobni italijanski skladatelji 18.50 Priljubljeni pevci popevk. 19.10 Pripovedniki naše dežele: Claudio Grisancich: »Gorgona«. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Šport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert. 22.05 V plesnem koraku.

:: SOBOTA, 14. junija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Sopranistka Liuba Berce - Košuta, mezzosopranistka Nerina Pelicon in pianist Gojmir Demšar izvajajo duete Karla Hoffmeistera, Antona Lajovica, Davorina Jenka ter Antonina Dvoraka. 18.50 Glasbena zlepljenka. 19.10 »Josip Kocjančič« (Lelja Rehar). 19.20 Orkester proti orkestru. 19.40 Pevska revija. 20.00 Šport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Odskočna deska« (Adrijan Rustja). 21.20 Na elektronski sintetizator igra Gianni Sašed. 21.30 Vaše popevke. 22.30 15 minut z Jamesom Lastom.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Nacionalni in socialni programi pri Slovencih

Ob tridesetletnici osvoboditve je Arhiv SR Slovenije pripravil razstavo z naslovom »Nacionalni in socialni programi pri Slovencih«, ki je bila najprej v Ajdovščini, kasneje pa v Prešernovi dvorani Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Na razstavi so bili prikazani različni dokumenti, časopisni izrezki in fotografije skupaj s spremnim tekstom, ki dokazujejo razvoj slovenske nacionalne in socialne zavesti od časov kmečkih uporov naprej.

Poudarjena je prisotnost slovenske nacionalne zavesti že pri slovenskih protestantskih reformatorjih, kasneje pa pri Antonu Tomažu Linhartu, ki mu je propad Karantanije pomenil začetek tuje oblasti nad Slovenci, obstoječe dežele pa je smatral za

PORTUGALSKA — ČILE ALI ALBANIJA?

Na Portugalskem se je zadnji teden položaj nekoliko umiril. Dosežen je bil začasen sporazum med vojaškim gibanjem in socialistično stranko, tako, da je ta ostala v vladi. Vendar pa je situacija še vedno zelo negotova in vsak hip lahko pride do novih zapletljajev, ker posebno Cunhal, voditelj KPP, nima interesa, da bi se stvari ustalile. Pridobi lahko le v primeru, da se še zaostri spor med vojaškim gibanjem in socialistično stranko.

Toda vojaški voditelji so morda že spoznali, da nima smisla preveč napenjati loka. Lahko se zgodi, da počti, in da pride do kakega protitudara. Potem bi se vse končalo — vsaj za nekaj časa — z novim Čilom, tokrat na Iberskem polotoku. Ali pa bi zdrsnila država v drugo skrajnost in bi postala druga, v anahronistični stalinizem zabubljena Albanija. Obojemu se lahko izogne le s tem, da dobi portugalsko ljudstvo čim več demokratične svobode — in da si jo ohrani. Le demokracija, izhajajoča iz ljudstva in v znaku političnega, t.j. strankarskega pluralizma, je lahko uspešen jez proti obema skrajnostima.

rezultat kasnejšega razvoja. V nadaljevanju razstave je izredno pomemben proglas društva »Slovenija« z dne 20. aprila 1848, ki je zahteval, »da se političsko razkropljeni narod Slovencev na Kranjskim, Štajerskim, Primorskim in Koroškim kakor jeden narod v eno kraljestvo z imenom »Slovenija« zedini, in da ima za-se svoj deželni zbor; da ima sklovenski jezik v Sloveniji popolnoma tiste pravice, ki ima nemški jezik v nemških deželah... Mi nočemo, da bi bila naša dežela pri nemškemu zboru namestvana, le tiste postave nas bodo vezale, ki nam bode Cesar z našimi poročniki dal.« Številnimi dokumenti je na razstavi prikazana doba taborov, na katerih so tudi postavljali zahteve po združitvi Slovenije v eno upravno telo, majniška deklaracija iz leta 1917, ki so jo na Dunaju predložili slovenski, istrski in dalmatinski poslanci, združeni v Jugoslovanskem klubu, pa je zahtevala »na temelju narodnega načela in hrvatskega državnega prava, naj se vsa ozemlja monarhije, v katerih prebivajo Slovenci, Hrvati in Srbi, zedinijo pod žezlom habsburške - lotariške dinastije v samostojno državno telo, ki bodi prosto vsakega narodnega gospostva tužcev in zgrajeno na demokratičnem temelju.« Od številnih dokumentov iz časa narodnoosvobodilnega boja naj opozorimo na temeljne točke Osvobodilne fronte, ki med drugim poudarjajo, da je proti okupatorjem treba vršiti neizprosno oboroženo akcijo in da predstavlja ta akcija izhodišče za osvoboditev in združitve vseh Slovencev. Zelo pomemben je tudi proglas Vrhovnega plenuma OF z dne 16. septembra 1943, v katerem je rečeno: »Vrhovni plenum OF slovenskega naroda izpolnjuje temeljno, iz naravnih in zgodovinskih pravic izhajajočo zahtevo slovenskega naroda ter proglašja priključitev Slovenskega Primorja svobodni in združeni Sloveniji v svobodni in demokratični Jugoslaviji.« Proglas je italijanski narodni manjšini na priključenem ozemlju zajamčil avtonomijo.

(Dalje na 7. strani)

Spremembe v davčni zakonodaji

(Nadaljevanje s 1. strani)

vsaki osebi za dohodke do štirih milijonov priznan fikсни odbitek 36 tisoč lir. Poleg tega bo razširjen odtegljaj 4 tisoč lir za vsakega otroka v breme na vse dohodke in za vse osebe v breme družinskega poglavarja, medtem ko je doslej veljal samo za dohodke do štirih milijonov lir.

Novo olajšavo so tudi za dediščine. Neobdavčljiva vsota je povišana od 20 na 30 milijonov lir. Za avtonomne delavce (trgovci, obrtniki in pripadniki svobodnih poklicev) je razveseljiva novica, da za dohodke od avtonomnega dela ne bo treba več plačevati krajevnega davka na dohodke ali ILOR.

Za trgovske družbe je novost, da zakon dovoljuje ovrednotenje imovinskih dohodkov. To pomeni olajšavo za amortizacije ter

za določanje postavk o dobičku in izgubah. Desetodstotna amortizacija je postala po dosedanji imovinski oceni zaradi inflacije daleč nezadostna in prav tako je škodovalo amortizaciji in modernizaciji podjetja pretirano razdeljevanje dohodkov.

Precej presenečenja je vzbudila določba zakonskega osnutka, da se uvede nov sistem plačevanja davkov, po katerem bo treba davke plačati takoj ob predložitvi prijave dohodkov. Kdor davka ne bo plačal takoj, bo moral plačati 5 odstotkov več za polletje ali ulimek polletja. Minister Visentini je dal razumeti, da bodo to določbo uvedli postopno in ne takoj prihodnje leto. Davkoplačevalce je potolažil s tem, da ne gre za nobeno zamotano zadevo ter je ta sistem v veljavi že v številnih drugih državah.

PROSTOR MLADIH

MLADIM NA VOLITVAH

Ko so italijanski parlamentarci 8. marca letos sprejeli postavo, po kateri imajo volilno pravico tudi mladi med 18. in 21. letom, so imeli pred seboj nekatere cilje, pa tudi nekatere neznanke. Prvi namen je bil preusmeriti mladostno kontestatorstvo od izvenparlamentarnih oblik, to se pravi tistih oblik, ki jih stranke nikakor ne nadzorujejo, v legalizirano obliko. Njihovo nezadovoljstvo naj bi se manifestiralo preko volilnih rezultatov. Pri tej sodbi so bile edine vse stranke. Drugi namen je bil razširitev demokratične igre in političnega sodelovanja na še bolj široko ljudsko osnovo, kar seveda koristi obema največjima strankama, ki sta množičnega značaja. Drugi pa so imeli še tretji cilj: možnost, da priliv novih svežih volilcev potisne italijansko politično tehtnico v prid določenih strank.

Po usmeritvi dveh milijonov in pol mladih glasov bo zanimivo soditi, kam pelje italijanski družbeni razvoj. Od njihovega zadržanja bo v prihodnjih letih odvisen politični razvoj. Razne politične formule bodo lahko propadle ali pa se okrepile; predvsem politika levega centra, zgodovinskega kompromisa ali pa levičarskega frontaštva. Vsekakor bo pomenilo določen premik v vsej italijanski strukturi.

Tudi Slovenci v zamejstvu bomo morali iz rezultatov bližnjih pokrajinskih volitev potegniti nekatere zaključke. Iz rezultatov bodo razvidni obrisi bodočega razvoja celotne slovenske narodne skupnosti v zamejstvu. Videli bomo, ali so mladi slovenski volivci dovolj zavedni, da svojega slovenskega porekla in pripadnosti ne bodo zatajili v volilni kabini, ali pa so jim vrednote kot so narodnost in jezik deveta briga, in bodo glasovali italijansko. Narodna zavest in ponos sta rezultat vzgoje. Če bodo volilni rezultati pri mladini za Slovence neugodni, pomeni, da je vzgoja v šoli in v družini odpovedala. Če pa bodo volilni uspehi trdni pomeni, da se nam ni treba bati jutrišnjega dne, pomeni, da bomo prekoračili kritično obdobje v razvoju zamejskih Slovencev. Vsaj pri nekaterih sektorjih slovenske mladine smo prepričani, da so vzori staršev, njihovega trdnega boja za slovenske pravice, za slovensko samostojno politično predstavništvo v vsem tem povojnem obdobju pognali trdne korenine, ki jih vsa tuja propagandna ne bo mogla prevpiti

in utišati. Uverjeni smo tudi, da bodo znali mladi volilci pravilno oceniti tudi vse tisto delo, ki so ga opravili naši kulturni ustvarjalci, naši gospodarstveniki, naši politiki in predvsem naši delovni ljudje, ki so nesebično podpirali in omogočili razvoj slovenskih društev in organizacij. Delali, ustvarjali in borili so se zato, da bi prihodnost naše mladine bila lepša, manj trda in brez narodnostnega zatiranja. Prišel je čas, da mladina sama izreče trezno sodbo o tem delu. Če je bilo zastavljeno pravilno, ga bo s svojim glasom prav gotovo podprla. So pa tudi mnoge nevarnosti, ki jih predstavlja zlagana in tendenciozna propaganda nekaterih skrajnežev. Toda te mrve bo naš mladi rod prav gotovo znal ločiti od zrna in ne bo nasedel tujim sloganom, ki s slovenskimi problemi nimajo nič skupnega. Mladi so namreč občutljivi za stvarne argumente: in vsa slovenska bližnja in daljna zgodovina v zamejstvu je en sam argument o boju za razvoj naše zemlje, našega človeka in naših kulturnih ter narodnostnih izročil. Mladi se bodo vedli v volilni kabini napredno, ko bodo glasovali za ohranitev že pridobljenih pravic in za nadaljnji razvoj našega samostojnega narodnega življenja.

c. č.

»LEP« GOVOR NA SLOVESNOSTI ZA »ŽENSKO LETO«

V seriji »Razne Afrike«, ki jo je pripravil za italijansko televizijo pisatelj Alberto Moravia in katere zadnja oddaja je bila na sporedu pretekli teden, je bilo mnogokrat videti Afričanke pri težkem delu, npr. ko s težkimi drogovi drobijo v možnarjih zrnje za običajno kašo, medtem ko moški lenuharijo. Kljub temu si je neki kenijski minister ta teden — in prav v zvezi s praznovanjem ženskega leta — privoščil afriške žene in jih obdolzil lenobe.

»Ženske so preveč lene, da bi razmišljale in zato ne morejo nič očitati moškim, če so jih odrinili v podrejen položaj. To lahko očitajo samo sebi,« je rekel minister za socialne zadeve kenijske države Taita Towett v govoru, ki ga je imel na seminarju v Nairobiu, prirejenem za mednarodno žensko leto. »Moški niso nič krivi, ker niso bili oni tisti, ki so zavirali razvoj žensk,« je pristavil. »Če berejo ženske zgodovinske knjige, jih mora biti zelo sram, ker so veliko večino odkritij in iznajdb napravili moški. Iz tega sklepam, da so ženske miselno lene, in ker torej niso sposobne misliti, so manj sposobne od moškega.« Pozval je ženske, naj se poboljšajo v tem pogledu.

Ta petdesetletni kenijski minister ima tri žene, od četrte pa je ločen. V Keniji je namreč mnogoženstvo zakonito. Dozdaj ima 12 sinov, glede hčerk pa je izjavil, da »jih ni še nikoli preštel.«

Slovenska gimnazija v Celovcu v novem posloppju

10. maj 1975 je bil za koroške Slovence velik dan: v Celovcu so se namreč profesorji in dijaki slovenske gimnazije preselili v novo šolsko poslopje. Čeprav ta dan še ni bilo uradnega odprtja, je to za koroške Slovence velika pridobitev. Pot do nje je bila dolga celih 18 let in je morala premagati najrazličnejše ovire, od birokratskih, do političnih, obarvanih z nacionalistično nestrpnostjo.

Nemški zagrizenci so slovenski gimnaziji že ob rojstvu napovedovali smrt in ji že prvo leto življenja skušali izpodrezati korenine. In res so dosegli ukinitve obveznega dvojezičnega šolstva na južnem Koroškem. Kljub temu pa se je slovenska gimnazija začela uspešno razvijati in napredovati, tako da šteje danes več kot 500 dija-

kov, ki prihajajo vanjo iz vseh koncev Koroške, kjer prebiva slovenska manjšina. To je hkrati živ dokaz razširjenosti Slovencev po celotnem ozemlju južne Koroške, ki ne živijo le v osamljenih jezikovnih otokih, kot bi nekateri radi videli in jih šele iskali ter ugotavljali. Odtod tudi srd nemških nacionalnih krogov, ki so šli tako daleč, da so zapisali geslo: »Največji strup — slovenska gimnazija v Celovcu.«

Kot je razvidno iz časopisnih poročil in spremljajočih fotografij, je poslopje nove slovenske gimnazije v Celovcu zelo funkcionalno in zgrajeno v skladu z najnovejšimi spoznanji tehnologije poučevanja. Pri tem ima veliko zaslug profesor risanja na tej gimnaziji dipl. inž. Janez Oswald, ki je izdelal načrte za poslopje. Gotovo je, da bo nova slovenska gimnazija v Celovcu z modernimi prostorskimi in učnimi možnostmi še bolj prispevala k vzgoji zavednih slovenskih izobražencev. Toda prav tu tišči čevljev nasprotnike Slovencev, tako da so ji začeli podtikati celo neloyalnost do avstrijske države in jo označevati »kot leglo, v katerem se producirajo ekstremisti kar na tekočem traku«, piše »Naš tednik«, glasilo Narodnega sveta koroških Slovencev in nadaljuje: »Ta poizkus... pa je hkrati tudi najperfidnejši: noben oče n nobena mati ne bi zapala svojih otrok tako očrnjeni šoli. *) Če šola zgubi svoje dobro ime, ne pomaga nobena še tako razkošna šolska palača. Rav-

(Dalje na 7. strani)

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta

JERNEJA ŠTOKA

se toplo zahvaljujemo vsem prijateljem in znancem, ki so se v tako velikem številu od Njega poslovili in Ga počastili s cvetjem in dobrodelnimi prispevki.

Posebno smo hvaležni gospodom duhovnikom, zboru Vasilij Mirk, vaški godbi, domačim in openskim cerkvenim pevcem, pevovodji g. Milkotu Cibicu, govorniku dr. Simčiču ter prijateljem in zastopnikom deželne Slovenske skupnosti.

Družine Štoka, Kuk in Rustja s sorodniki

Kandidati Slovenske skupnosti

S 1. deželnega kongresa Slovenske skupnosti v Devinu

Kandidati za pokrajino

OKROŽJE:

1. dr. Rafko DOLHAR - Trst - zdravnik
  2. Ivo KRALJ - Slivno - delavec
  3. Ivo JEVNIKAR - Trst - univ. študent
  4. dr. Pavel PAVLICA - Trst - zobozdravnik
  5. dr. Milan STARC - Kontovel - zdravnik
  6. Glavko PETAROS - Zabrežec - uradnik
  7. Boris GOMBAČ - Ricmanje - pristaniščnik
  8. Nadja MAGAJNA - Trst - uradnica
  9. Matejka PETERLIN por. MAVER - Opčine - gospodinja
  10. dr. Teofil SIMČIČ - Trst - časnikar
  11. Milan VREMEC - Opčine - uradnik
  12. Aleksander MUŽINA - Gropada - uradnik
  13. inž. Milan SOSIČ - Opčine - inženir
  14. Alojz DEBELIS - Trst-Kolonkovec - kmetovalec
  15. dr. Drago ŠTOKA - Prosek - odvetnik
  16. Just LAVRENIČ - Katinara - upokojenec
  17. Ignac MARC - Trst - trgovec
  18. Silvester OZBIČ - Gropada - sluga
  19. prof. Zorko HAREJ - Trst - uradnik
  20. Klavdij ZLOBEC - Bazovica - tehnik
  21. Edi BERNHARDT - Katinara - poljski čuvaj
  22. Vlado REBULA - Mali Repen - tehnik
  23. Sergij PAHOR - Trst - časnikar
  24. Marino AŽMAN - Rojan - trgov. potnik
  25. Silvester METLIKA - Boljunec - električar
  26. Mario SEDMAK - Sv. Križ - fotograf
  27. dr. Franc MLJAČ - Trst - uradnik
- Devin - Nabrežina - Bojan BREZIGAR - Nabrežina - časnikar
Milje - Marjan ŠTRAJN - Žavlje - trgovec
Dolina - prof. Alojz TUL - Mačkolje - profesor

KANDIDATI V OBČINI DEVIN-NABREŽINA

1. Antek TERČON, Sesljan, teh. asistent
2. Bojan BREZIGAR, Nabrežina, časnikar
3. Janez ANTONIČ, Cerovlje, kmetovalec
4. Ivan BRECELJ, Devin, obrtnik
5. Stanko GRUDEN, Mavhinje, kmetovalec
6. Janko JEŽ, Sesljan, ravnatelj sl. učiteljskega v Trstu
7. Valter KNEZ, Sesljan, upokojenec

8. Stanko KOSMINA, Nabrežina, trgovec
9. Rosanda KRALJ, Slivno, dijakinja
10. Alojz LEGIŠA, Štivan, delavec
11. Bogomila LUPINC, Praprot, uradnica
12. Nadja MALALAN por. SOSIČ, Devin, gospodinja
13. Adele PAHOR por. SEDMAK, Sv. Križ, gospodinja
14. Janko PAHOR, Cerovlje, pek
15. Mirko PAHOR, Medjvas, delavec
16. Robert PIPAN, Mavhinje, delavec
17. Mirko RADOVIČ, Nabrežina, kmetovalec
18. Srečko SUSTERSIČ, Prečnik, učitelj
19. Igor TUTA, Sesljan, publicist
20. Boris ZIDARIČ, Nabrežina, visokošolec

KANDIDATI V OBČINI DOLINA

1. Glavko PETAROS, Zabrežec, uradnik
2. Alojz TUL, Mačkolje, profesor
3. Bogomil ZOBEC, Boljunec, instalater
4. Zorko JURJEVIČ, Dolina, delavec
5. Bernardo ŽULJAN, Ricmanje, obrtnik
6. Silvester METLIKA, Boljunec, električar
7. Boris GOMBAČ, Ricmanje, uradnik

8. Ivan LOVREČIČ, Domio, trgovec
9. Bruno ZAHAR, Boršt, kmetovalec
10. Josip ŠTRAJN, Dolina, upokojenec
11. Stanko SKRINJAR, Dolina, didaktični ravnatelj
12. Silva ŽERJAL por. ČURMAN, Boljunec, samostojni gostinec
13. Ernest SMOTLAK, Mačkolje, zidar
14. Edi BERNHARDT, Boršt, poljski čuvaj
15. Milan RAŽEM, Gročana, kmetovalec
16. Mario ZAHAR, Zabrežec, kmetovalec
17. Aldo ŠTEFANČIČ, Boljunec, srednješolski ravnatelj
18. Miroslav ČURMAN, Zabrežec, dimnikar
19. Branko SLAVEC, Prebeneg, delavec
20. Miodrag ZOBEC, Boljunec, instalater

KANDIDATI V OBČINI ZGONIK

1. Vlado REBULA, Repnič, tehnik
2. Bruno MILIČ, Briščiki, delavec
3. Janko GRUDEN, Salež, delavec
4. Srečko GRUDEN, Samatorca, grafik
5. Zdravko GRUDEN, Zgonik, uslužbenec
6. Jože MILIČ, Zagradec, kmet
7. Anton ŠČUKA, Gabrovec, uradnik
8. Just ŠKRLJ, Salež, delavec
9. Srečko ŠTOLFA, Salež, kmet
10. Miro ŽIGON, Zgonik, kmet
11. Boris ŽIVEC, Koludrovca, delavec
12. Srečko ŽIVEC, Gabrovec, delavec

KANDIDATI V OBČINI REPENTABOR

1. Mihael GUŠTIN (nosilec liste), Col, upokojenec
2. Jože DOLJAK, Veliki Repen, delavec
3. Alojz MILIČ, Veliki Repen, železničar
4. Karel ŠKABAR, V. Repen, kmetovalec
5. Karel GUŠTIN, Col, gostilničar
6. Edvard GUŠTIN, Col, kmetovalec
7. Franko GREGORETTI, Fernetiči, trgovec
8. Walter GOMISEL, Fernetiči, študent
9. Lucijan PURIČ, Veliki Repen, trgovec
10. Marija PISANI, Veliki Repen, uradnica
11. Roman ŠKABAR, V. Repen, gostilničar
12. Milan HROVATIČ, V. Repen, delavec

UMRL JE JERNEJ ŠTOKA

V nedeljo, 1. junija, je velika množica ljudi pospremila k večnemu počitku na pokopališče na Kontovelu Jerneja Štoka. dobrega družinskega očeta, prepričanega demokrata in zvestega sina slovenske zemlje. Pokojnik, ki je umrl v 83. letu starosti, je bil oče deželnega tajnika Slovenske skupnosti dr. Draga Štoka.

Preden je spreved zapustil hišo žalosti, je pevski zbor »Vasilij Mirk« zapel žalostinko. Na poti do kontovelske cerkve je proseška godba igrala koračnice. V cerkvi je mašo zadušnico daroval dr. Stanko Janežič

NAŠE SOŽALJE

Deželnemu tajniku Slovenske skupnosti in deželnemu svetovavcu dr. Dragu Štoki izrekata uredništvo in uprava Novega lista globoko občuteno sožalje ob smrti ljubljenega očeta Jerneja.

Prijatelji izražajo Dragu Štoki in družini ob smrti dragega očeta svoje iskreno sožalje.

ob asistenci številnih duhovnikov in ob petju domačega cerkvenega pevskega zbora. Na pokopališču se je od pokojnika poslovil dr. Teofil Simčič, ki je orisal njegov lik in kremenit značaj. Dve žalostinki je nato zapel zbor »Vasilij Mirk«, ki so ga za to priložnost okrepili tudi nekateri cerkveni pevci in pevke.

Naj bo zvestemu sinu našega naroda lahka domača zemlja. Vsej družini izrekamo globoko občuteno sožalje.

ZAHVALA

Znanstveni in klasični licej »France Prešeren« se vsem udeležencem III. DOSP-a najlepše zahvaljuje. Zahvaljuje se vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da je to srečanje tako lepo uspelo. Zahvaljuje se požrtvovalnemu organizatorju prof. Bojanu Pavletiču, njegovim sodelavcem, vsem, ki so finančno podprli srečanje, kakor tudi Slovenskemu gledališču, ki je poklonilo udeležencem recital »Rižarna«, Ravnateljica

S TRŽAŠKEGA**POČITNIŠKE KOLONIJE SLOKAD
V DRAGI PRI TRSTU**

SLOKAD (Slovensko Karitativno društvo) iz Trsta, zvesto vsakoletni tradiciji, organizira tudi letos počitniške kolonije za otroke v Dragi pri Trstu. Kraj sam je primeren in blizu mesta, a istočasno oddaljen od mestnega trušča. Čeprav ni blizu morja, imajo otroci pod skrbnim varstvom učiteljic priložnost, da gredo dvakrat na teden z avtobusom na kopanje.

Letos bodo kolonije v dveh izmenah in sicer od 3.7. do 27.7. za deklice ter od 28.7. do 21.8. za dečke. Vse to pa pod pogojem, če bo zadostno število prijavljenih.

Kdor se hoče udeležiti kolonij, mu ni treba veliko pota in žrtev. Prijavo lahko izpolni v šolah pri učiteljsku ali pri ravnateljstvih. In to čimprej, dokler je še pouk. Raznovrstne preglede lahko opravi v šoli, ne da bi pri tem utrpeli kakšne koli škode in tratenje časa.

Zatorej, kdor se misli udeležiti kolonij, naj pohiti z vpisom. Navodila lahko dobijo pri učiteljstvu, ki bo dopolnilo priložene pole, ali pa naj zavrti telefonsko številko 226117.

Odbor SLOKAD-a

ŽUPNIJSKE SKUPNOSTI NA TRŽAŠKEM**v a b i j o
VSE SLOVENSKE ROJAKE****n a
SPOMINSKO PROSLAVO
V RIŽARNI**

v nedeljo, 8. junija 1975 ob 18. uri

Spored:

Združeni mešani pevski zbori
Polaganje vencev
Združeni otroški zbori
Recitacije
Govor
Zaključna pesem

Pred proslavo bo ob 17. uri
v kapeli RIŽARNE
SV. MAŠA ZA VSE ŽRTVE

—o—

**NOVE KNJIGE V KNJIŽNICI NEMŠKEGA
INSTITUTA**

Knjižnica Nemškega kulturnega instituta v Trstu (ul. Coroneo 15) je prejela zadnji čas spet lepo število novih nemških knjig (romane, zgodovina, literarna zgodovina, prevodi iz tujih literatur, npr. Solženicin, potopisi itd.) in se priporoča za obisk. Nad 700 knjig ima tudi v italijanskem jeziku (prevode iz nemščine ali del, ki obravnavajo Nemčijo itd.) Poleg tega so v knjižnici na razpolago bravcem štirje nemški dnevnik in mnogo revij z raznih področij npr. umetnosti, literature, znanosti, socialnih ved. Diskoteka pa ima 723 plošč. Poslušati jih je mogoče s posebno napravo na slušalke. Dostop je prost vsem.

Knjižnica je odprta od 17. do 20 ure do 30. junija. Julija in avgusta bo zaprta.

Vpisi v tečaje nemškega jezika se bodo začeli v inštitutu po 9. septembru.

Goriški kandidati

Na kandidatnih listah za goriški občinski svet je navedenih 309 imen.

Najstarejši kandidat je na listi Slovenske skupnosti, in sicer Just Bandelj, ki je bil rojen v Podgori leta 1898 in ima torej že 77 let.

Najmlajši kandidat pa je Lucio Ulian, ki se je rodil septembra leta 1956. Ima torej komaj 19 let.

OPOZORILO VOLILCEM!

V občinah DOBERDOB, SOVODNJE in ŠTEVERJAN voli tako, da PREKRIŽAŠ SAMO STRANKIN ZNAK, torej lipovo vejico.

Za pokrajinske volitve voliš v vseh občinah tako, da tudi prekrižaš samo izbrani strankin znak.

Skoro polovica vseh kandidatov je rojenih v Gorici. Na kandidatnem seznamu Slovenske skupnosti jih je 12.

Vseh volilnih upravičencev je v goriški pokrajini 100.126.

V goriški občini jih je 36.726. Od teh je 15.197 moških in 18.529 žensk. Najstarejša med temi je Maria Macca, ki ima že 104 let in 7 mesecev.

Novih volilcev in volilk, ki so dosegli 18. leto je vpisanih 1500.

Volilnih sedežev v vsej goriški pokrajini je 2001.

—o—

ŠOLSKI ZAKLJUČEK

Na osnovni šoli v Šolskem domu, ulica Croce, bo skupna šolska prireditve že v soboto 7. junija ob 17. uri popoldne.

Isti dan bo tudi odprta skupna razstava ročnih del.

Odprta bo tudi v nedeljo zjutraj.

Četrty šolski razred bo imel še posebno razstavo ročnih del in risb, ki bo odprta še 11. junija ter 19. in 20. junija zjutraj.

Razstava bo v prostorih »Doma« in bo obsegala nad sto kvadrov razstavljalcev iz Gorice in Furlanije ter iz Slovenije.

Števerjan**ZNAMKARSKA RAZSTAVA**

Dne 7. in 8. junija prirejata Prosvetno društvo »Sedej« in domači ansambel »Hlede« iz Števerjana V. Zamejski festival domače zabavne glasbe.

Isti dan bo odprta tudi prva filatelistična razstava s sodelovanjem Filatelističnega društva iz Tržiča.

Sindikatovo sporočilo

Na zadnji seji Sindikata slovenske šole — tajništvo Gorica — je predsednik Sirk poročal o seji komisije za slovenske šole v Trstu. Na tej seji so razpravljali o rabi slovenskega jezika na slovenskih šolah (uradni akti, dopisi med našimi šolami itd.).

Beseda je nadalje bila o pravilniku, na katerem naj temelji delo komisije, o natečaju za učbenike za 4. in 5. razred osnovnih šol ter o dodatni lestvici naših učiteljev na šolskih uradih. Sindikat se bo zavzel, da bi kot v Trstu tudi v Gorici sestavili seznam učiteljev, ki bi lahko dobili suplentsko mesto. Nadalje so razpravljali o predstavnstvu slovenskih učiteljev pri ENAM (predsednik je predlagal, naj se v pravilnik ENAM vnese poseben člen v zvezi s predstavnstvom manjšinskih šol.) Kar zadeva doklado za poznanje drugega jezika je Sindikat mnenja, naj bodo vsi zapisniki sestavljeni samo v slovenščini in obžaluje, da še vedno ni Sindikat prejel odgovora na vlogo, ki jo je že pred leti naslovil na Ministrstvo. Sindikat poziva zato vse šolnike, naj pišejo zapisnike samo v slovenščini; če pa bo potrebno, bo Sindikat za uveljavitev te zahteve posegel tudi po odločnejših akcijah.

Na seji odbora Sindikata so potrdili svo-

je predstavnike v komisiji za namestitve (prof. Marjan Bednarik) ter komisiji za rekurze (prof. Majda Sfiligoj - Corsi). Odbor je sklenil zaprositi predsednika komisije za slovenske šole, naj objavi poročilo o delovanju in sadovih dela komisije v času od oktobra 1974 do junija t. l.; Sindikat se bo zavzel, da se na osnovni šoli v Pevmi odpre še en razred, da bi prišlo do

OPOZORILO VOLILCEM!

V GORIŠKI IN KRMINSKI OBČINI voli tako, da prekrižaš strankin znak (lipovo vejico).

Lahko pa napišeš ŠTIRI PREFERENCE.

ločitve 1. in 2. razreda, ki imata sedaj skupen pouk. Sindikat bo zahteval še eno redno učno boč na osnovni šoli v Ul. Randaccio.

Ob zaključku je Sindikat izrazil svoje obžalovanje, da je v Primorskem dnevniku prišlo do objave predloga prof. Šturma, da se uvede v profesorsko knjižnico Trgovskega zavoda knjižnica Borisa Pahorja.

Volilni shod Slovenske skupnosti

bo v Gorici v ponedeljek dne 9. junija ob 21. uri v dvorani Kat. Doma v Drevoredu 20. septembra.

Volilcem bodo pojasnjeni volilni programi in predstavljeni kandidati Slovenske skupnosti.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

17. številka revije »Mladje«

Nova, 17. številka »Mladja«, ki ga imamo v rokah, se začne v uvodniku Janka Messnerja »Osja parabola«, ki je boln sarkazma in ironije kot večina Messnerjevih člankov in esejističnih pripovedi, ki so značilne za njegovo pisanje. S priliko iz sveta žuželk simbolizira razmere na Koroškem oziroma usodo tamkajšnjega slovenstva. Pisanje preveva tudi globoka, žgoča bolečina, ki je že blizu obupa — zdi se, kot da pisatelj ne vidi več izhoda iz tragične in usodne zagate, v kateri se je znašlo koroško slovenstvo oziroma tudi tisti, ki ga tiščijo k tlom. Imamo občutek, da je tamkajšnji spopad med obema narodnostnima skupinama nekaj docela iracionalnega, obupno zapravljanje energij na obeh straneh, ne da bi se pokazal vsaj košček jasnine in upanja v tej mračni sliki.

V živalski svet oziroma med žuželke je posegel po primeru tudi Janko Pörtsch v spisu »Koroška basen«. V njem prikaže konec čebele, ki se je pomešala med komarje in hotela biti in uživati kakor oni na račun tuje krvi Pörtsch zaključuje svojo priliko z besedami: »In glejte! Kakor si je čebelica pri piku iztrgala svojo dušo in zato umrla, tako umre vsakdo, ki se izneveri svoji vrsti!« Janko Pörtsch je prispeval tudi »Karikature v besedah« z zafrkancijo na račun Mire Mihelič v zvezi z znano zadevo odlikovanja avstrijskega konzula v Ljubljani. Lev Detela je napisal satiro »Padci gore, žvižgi more«, s podnaslovom: »Posvečeno tragično umrlemu Cesarju Psu — Samson 1969-1974 — S štiriimi zanimivimi in poučnimi slikami«. To je nekak karkovski privid groze nekakega povprečnega človeka, avtor ga imenuje Anonimus, nadlastno ujetostjo v nesvobodo, v besede, v jezik, v usodo. Spis spominja na določene pošastnomagične slike modernih slikarjev ali na privid kakega blazneža. Za vsem tem pa se skriva

seveda občutek tesnobe spričo zmede današnjega sveta, v kateri nekateri pač ne morejo odkriti pravega smisla.

Anita Hudl je prispevala satirični spis »Kako sem doživela prave dame«, v katerem se norčuje iz obnašanja, obleke in govornice površnih ljudi. Florjan Lipuš je zastopan z nekoliko fantastično — ali bolje simbolno — novelo »Odkritje drevesa«, o drevesu, ki je zrastle čez noč. Anton Gallob je objavil novelo »Kakor da bi sanjal«, ki je dobila prvo nagrado pri razpisu revije »Mladje« za najboljše literarne spise mladih. Vendar nas novela nekoliko razočara, ker je vsebinsko nejasna, stilistično pa skoro eno samo nizanje samostalnikov v prvem slogu in nedoločnikov, npr. »Stanje. Beat. Kamni. Po apoteki se je valjal. Strgana roka-

vica. Anti-pilule, anti-ljubezen pilule. Evelin. Kanada — haš, haš-šiš. Življenje je vera. Karma. Tvoja duša — ven iz telesa, teče, žival, rastlina — drevo. Roža. »Oh, s tabo ni nič začeti.« Razvaline pri novem bogoslovju. Noč. Spomin...«. Ali: »Strgano, duša, raztrošeno po vesolju, biti dober, trga — trgaaa — trgategv.«

Sledita še dva prispevka mladih, Olga Vouk in Petra Milloniga, ki sta, kot kaže, oba študenta slovenske gimnazije v Celovcu. Menimo, da bi bila ona zaslužila glavno nagrado za svoj spis »13. Oktober«, v katerem je literarno odlično izrazila svoj vtis na zborovanju nemških šovinistov. Tako piše med drugim: »Bila je nedelja. Navadna jesenska nedelja na Koroškem z vrtinci vetra in nekaj tankih sončnih žarkov. Tisti nešteti klicaji na zelenem papirju, ki so mi ga poslali, in radovednost so me pripravili do tega, da sem sedela tisto jutro v vlaku, ki je drdral proti Celovcu. Ne spominjam se več, kaj so mi pripovedovala tisto jutro kolesa vlaka... verjetno nič veselega, kajti vožnja je bila zame grda, siva povest. Na postaji v Ce-

(dalje na 8. strani)

J. Šavli:

Naša ledina

Večina naših ljudi še danes ne pomisli, da pismena slovenščina, ki smo se je naučili v šoli, ne obsega vsega slovenskega izraznega bogastva. Da je tk im. knjižni jezik še vedno pomanjkljiv, bodisi v vsakdanjem izrazu, bodisi v strokovnem izražanju, posebno tedaj, ko gre za obravnavanje prastarih dejavnosti v zvezi z obdelavo zemlje, prav tako pa tudi z načrtovanjem prostorskega razvoja in vsega drugega.

V teh primerih celo na ljubljanskem vseučilišču iznajdejo »strokovne« besede, ki iz čisto vsakdanjih stvari napravijo »visokoznanstvene« pojme, tako npr. je iz preprosto umljive *krajine* (vse tisto območje, ki ga zaobjamemo s pogledom, kot ga slikajo slikarji krajinarji) nastala »pokrajinska slika« (po nem. *Landchaftsbild*) in tudi »vizuelni prostor«.

Še bolj nerodno je, da v šolah razlikujejo med »pravilnim« jezikom in med narečnimi besedami, ki naj bi bile nepravilne, ker jih slučajno ni bil še noben pisatelj uporabil v svojih delih, pa čeprav gre pogosto za naravnost čudovite ostaline občutenega slovenskega izražanja, ki je lahko rabilo stoletja, da je izklesalo take izrazne oblike.

Najhuje je seveda v primerih, ko učitelji izredno natančne domače izraze nadomeščajo z nerodnimi knjižnimi ali celo takimi, ki ne odražajo istega. Pojem *planina* npr., ki so mu že ob koncu prejšnjega stoletja v slovanskem zanosu dali še pomen gore, zamenjavajo s *planšarjio*, ko hočejo izraziti planinsko pašništvo in obratovanje t.j. sirarjenje in mlekarjenje.

Toda v resnici gre za dvoje stvari: planšarstvo je bilo razširjeno zlasti na Gorenjku in, če mi je prav znano, je pomenilo oz. pomeni planinski obrat večinoma v zasebni lasti. Nasprotno pa pomeni planina na primorski strani Alp, na Tolminskem, srenjsko pašništvo, skupno mlekarjenje in sirarjenje, večinoma tudi srenjsko last planine (pašne površine). Vse drugo pašništvo, ki je v zasebni lasti, tudi v primeru solastnikov, nosi oznako pašnik.

Ako v tej zvezi omenimo, da mora biti mnogo slovenskega izrazja, bodisi tlopisnega ali pa iz delovne kulture našega človeka, tudi iz okolice Gorice (vrtinarstvo, sadjarstvo, vinogradništvo, ledinska imena...), ki prav tako še ni bilo zajeto v slovenski skupni besedni zaklad, naj bi spomnilo koga, ki se za lepoto slovenske besede zanima in zavzema, da bi ga začel zapisovati, preden bo izginilo. Še posebno dragoceno mora biti besedje z območja in življenja Krusa, s tržaškega obrežja (ostanki tradicije ribištva npr., pomorsko izrazje).

(Dalje)

—o—

V predzadnji številki smo poročali, da je bil v Tržaški knjigarni takoj razprodan ves paket tiste številke »Naših razgledov«, ki je objavila znani Kocbekov intervju iz knjige »Edvard Kocbek — pričevalec našega časa«. Isto pa se je zgodilo, kot se je zvedelo, tudi v Sloveniji.

Vstajenje zatiranega jezika

Uradni list republike Perù je objavil odlok revolucionarne vlade generala Juana Velasco Alvarada, s katerim je proglašen indijanski jezik »quechua« — jezik nekdanjega inkovskega cesarstva — za uradni državni jezik poleg španščine. Ta jezik so španski osvajalci prepovedali po inkovskem uporu leta 1780, ki ga je vodil Tupac Amaru, katerega so nato Španci razčetrili na glavnem trgu v Cuzcu, starodavni inkovski prestolnici.

Zdaj objavljeni odlok hoče napraviti konec temu kulturnemu genocidu nad jezikom Indijancev. V odloku je tudi rečeno, da je to eden tistih ukrepov, ki naj bi dvignili najrevnejše plasti prebivalcev na višjo življenjsko raven, ki bo v skladu z dostojanstvom človeške osebe. Najrevnejša plast prebivalstva v Perùju pa so prav inkovski kmetje, odrinjeni od mestnega prebivalstva, ki govori špansko, na rob družbe. Po uradnih statistikah približno poldrugi milijon Perujcev, t.j. nad eno desetino prebivalstva, sploh ne zna špansko. Zdaj bo imel jezik »quechua« enake pravice kot španščina, tudi v uradih. S šolskim letom

1976 pa bo ta jezik tudi obvezen predmet v vseh šolah v državi. V komentarju k odloku je rečeno, da predpostavlja jezik »quechua« starodavno dediščino perujske kulture, katero mora država ohraniti, posebno še zato, ker je jezik »quechua« občevalni jezik velikega dela perujskega naroda.

Kljub temu, da jezik »quechua« več stoletij ni bil priznan in ni užival nikakih pravic, je ostal živ in v njem je nastajala in še nastaja lepa ljudska poezija. Pred nekaj leti je bil preveden izbor ljudske poezije »quechua« v mnoge tuje jezike. Tako je ta jezik dokazal izredno vitalnost in doživel zdaj dolžno priznanje s prebivalstvom vred ki ga govori.

Enako — in še bolj — predstavlja slovenščina dragoceno kulturno dediščino na Koroškem, saj si brez nje ni mogoče misliti koroške ljudske kulture, tudi tam, kjer danes govore nemško. Kaže pa, da bo moralo preteči še mnogo časa, preden bo ta zavest prodrla v glave odločujočih elementov na Koroškem.

Podobno pa bi se lahko reklo tudi za Tržaško in Goriško.

Sodobno kmetijstvo

Ministrski odlok z dne 17. aprila je osvojil odlok Evropske gospodarske skupnosti števil. 464/75 z dne 25. februarja letos, ki določa, da bodo vsi rejci dobili nagrado (iz kmetijskih skladov EGS) za teleta rojena med 3. marcem 1973 in 2. marcem 1976. Smisel in namen tega odloka EGS je povečati število živine. Zaradi tega odloka oziroma zaradi te nagrade so zaenkrat ukinili izplačevanje za isti namen predvidenih deželnih nagrad.

Nagrada v dveh obrokih

Nagrada EGS znaša 48.000 lir in sicer bo izplačana v dveh obrokih po 24.000 lir. Prvi obrok bodo izplačali ob rojstvu teleta, drugi pa, ko bo tele po 12 mesecev še živo. V nasprotnem primeru ne bodo izplačali drugega obroka. V primeru, da bo kdo med tem časom prodal tele, mu ne bo treba vrniti prvega obroka, jasno pa je, da ne bo prejel drugega. Drugi obrok bodo dobili rejci le v primerih, ko je tele poginilo in sicer si bodo morali, če se bo to zgodilo pred pregledom krajevnega kmetijskega nadzornišva poskrbeti potrdilo področnega živinozdravnika. To velja tudi za teleta, ki bodo 12 mesecev stara, a ki bodo morebiti poginila pred pregledom pristojnega kmetijskega urada.

SLOVENSKA GIMNAZIJA V CELOVCU V NOVEM POSLOPJU

(Nadaljevanje s 3. strani)

nateljstvo in profesorji pa bodo morali izvojevati še marsikatero hudo bitko za svojo šolo. Kajti od šolske oblasti nimajo v tej zadevi pričakovati ničesar.

Isti list namreč tudi poroča, da je slovenska gimnazija v tem letu doživela takšno število inšpekcij in kontrol kot še nikoli in grenko pristavlja: »Konkreten rezultat teh poizvedovanj in inšpekcij — 'je Slovenska gimnazija strup ali ne' — pa še do danes ni znan.«

*) Dejstvo, da pri snovanju teh sumničenj indirektno sodeluje tudi šolska oblast, vrže svojevrstno sliko na to 'naklonjenost' do gimnazije, s katero se nekateri tako bahajo.

Nagrade EGS za teleta

Postopek za prejem nagrad

Za prejem nagrade je potrebno napraviti prošnjo za pokrajinsko kmetijsko nadzornišvo in sicer je potrebno napraviti dve prošnji, prvo po rojstvu teleta, drugo pa 12 mesecev po rojstvu teleta. Za prošnje bodo na razpolago posebni obrazci. Pokrajinska nadzornišva bodo nato opravila preglede in zaznamovala teleta.

Prošnje bo treba narediti v roku 30 dni po rojstvu teleta. Za teleta, ki so se rodila po 3. marcu in pred 20. majem letos, traja rok za vlaganje prošenj do 20. junija.

—o—

Mogoče bi bilo umestno opozoriti deželno upravo, ker ji za letos predvidenih deželnih nagrad ni treba izplačati da bi iz tako prihranjenih sredstev namenila denar za Kraško združeno mlekarino, za katero se ves čas govori, da nima sredstev.

ODPRTJE SUEŠKEGA PREKOPA

Danes, 5. junija, bodo Egipčani spet odprli Sueški prekop za mednarodno plovbo, a izraelske ladje še ne bodo smele pluti po prekopolu. Vsekakor pa so Izraelci na Sijaju umaknili svoje topništvo in oklepne enote tako daleč nazaj, da Egipčani ne bi mogli reči, da ogražajo plovbo in da so ladje v dometu izraelskih kanonov.

Tržaški ladjarski in trgovski krogi — enakot slovenski in jugoslovanski — se veselijo ponovnega odprtja prekopa in si betajo od tega poživitev trgovine in plovbe.

PIJANCI POSTANEJO IMPOTENTNI

Ameriška znanstvenika dr. David Thiel in prof. Roger Lester sta odkrila v krvi izjeter pijancev mnogo ženskih hormonov. S tem si je razložiti, zakaj začno dobivati pijanci ženske telesne značilnosti in zakaj postanejo pogosto impotentni in sterilni. Ženski hormoni blokirajo vitamine A, ki so potrebni za oblikovanje moškega semena. Pijanci začnejo dobivati po telesu take dlake, kot jih imajo ženske, prsni bradavici se jim povečata in moda postanejo manjša. Izgine jim želja po spolnem občevanju.

Ford išče uspehe

(nadaljevanje s 1. strani)

Kar zadeva Ciper, bosta gotovo hotela doseči kompromis med Turki in Grki, toda zadeva se bo vlekla in je zaenkrat nekoliko zapostavljena. Najkočljivejša točka je Bližnji vzhod in kot kaže, za ameriško politiko tudi najnujnejša. Hotela bi si ohraniti svoje pozicije v Egiptu, toda Kissingerjeva metoda pritiskanja na Izrael, da bi popuščal, se ne bo mogla nadaljevati v nedogled. Zaenkrat jo bosta ameriška državnik seveda skušala nadaljevati in Izrael to ve, zato bo skušal napraviti, kar misli, da lahko, da bi jima ustregel, ne bo pa popustil v svojem hotenju, da si zagotovi varne meje. Čisto gotovo je tudi, da ne bo pripravljen odstopiti vsega ozemlja, ki ga je v štirih vojnah, ki jih v glavnem ni sam povzročil, iztrgal Arabcem. Predvsem ne bo odstopil Jeruzalema in tistih postojank, ki jih smatra za nujno potrebne za svojo varnost. Če bi se Amerika prenašla v svojem poskusu, da doseže kako hitro za Arabce ugodnejšo rešitev, bi to lahko povzročilo novo krizo in

novi vojni. Prevelika ameriška zavzetost za Arabce lahko privede tudi do nepredvidenih obratov v sovjetski politiki, ki je že napravila nekaj ne preveč tajnih poskusov za zblizanje z Izraelom.

Prevelika hlastnost ameriške politike pri iskanju uspehov v Evropi in na Bližnjem vzhodu lahko povzroči v nekaterih državah tudi notranjepolitične zaplete, kot npr. ravno v Italiji.

Glavni plus sta dosegla Ford in Kissinger nedvomno s tem, da sta poiskala nov stik z evropskimi zavezniki v Atlantski zvezi in odstranila nekaj nezaupanja, ki se je nabralo v zadnjih letih. V bistvu pa ta kratki ameriški obisk v Evropi še ne bo bogve kaj spremenil na boljše. Lahko je pomenil le prvi korak v tem smislu. Vse nadaljnje je odvisno predvsem od tega, kako bo Amerika revidirala svojo politiko po Vietnamu. O tem pa obiskovavca od onstran Oceana najbrž še nista znala bogve kaj povedati svojim evropskim sobesednikom.

—o—

NACIONALNI IN SOCIALNI PROGRAMI PRI SLOVENCIH

(Nadaljevanje z 2. strani)

Ob pričujoči zanimivi razstavi je izšel pregledno urejen katalog s seznamom in kratkimi povzetki vsebine vseh razstavljenih dokumentov, nekateri dokumenti pa so tudi fotografirani, tako da jih tudi širša javnost lahko spozna in uporablja v izvorni obliki. Razstava pomeni skratka nekakšno strnjeno zgodovino razvoja slovenskega naroda od časov kmečkih uporov do danes s prikazano stalno prisotno težnjo po združitvi vseh Slovencev v združeni Sloveniji, ki se je uresničila, čeprav ne popolnoma (koroški Slovenci so ostali v Avstriji, Slovensko Primorje pa tudi ni bilo v celoti priključeno Jugoslaviji) po osvoboditvi l. 1945.

Od obrtniških izkušenj
v trgovinsko dejavnost

POSEBNI POPUSTI!!!
OBIŠČITE NAS!!!

- Serijsko pohištvo
- Pohištvo po meri
- Preureditve

Korsic

Anton Koršič

**Oprema
za terase in vrtove**

T R S T

Prodajalna:
ul. S. Cilino, 38
telefon 54390

Dom in delavnica:
ul. Damiano Chiesa, 91
telefon 725757

Dekle z zaprtimi očmi

23

Napisal Pierre L'Ermite

Prevedel Lovro Sušnik

V ponedeljek se je začel v Portorožu 3. Vidmarjev memorial. Na njem sodeluje 16 odličnih šahistov, med njimi sam svetovni prvak Karpov.

Posebno noto daje turnirju tudi udeležba Karpova. S svojim tveganjem (že drugo mesto na turnirju lahko vrže nanj neprijetno senco) je fizično krhki, a moralno in seveda šahovsko močni mladenič pokazal svoje pravo, športno gledanje na najvišji naslov: moč je treba pokazati sproti, ne le enkrat, počivanje na lovorikah greši proti osnovni šahovski etiki.

Končno je turnir nenadomestljivo vežbališče za mlade, nadebudne slovenske mojstre. Poleg že afirmiranih velemojstrov Planinca in Parme, se ga namreč udeležujejo še Barle, Osterman, Musil in Karnar.

Komentar kakšne posebno zanimive portoroške partije si pridržujemo za prihodnje tedne, danes se raje spomnimo slavljenca. Partija, ki sledi, je kljub znanemu Vidmarjevemu nezanimanju za usodo lastnih kreatur prodrla v številne strokovne revije in s čudovito zaključno kombinacijo osvojila »staro in mlado«.

VIDMAR - EUWE

Kraljeva indijska obramba

1. d4 Sf6, 2. Sf3 g6, 3. Lg5 Lg7, 4. Sd2 c5, 5. e3 b6, 6. Ld3 Lb7, 7. 0-0 h6, 8. Lf4 d6, 9. c3.

Vidmar sam je pokaral to svojo potezo. Po eni strani se z njo odpoveduje lovcu, po drugi je poteza Db3, ki jo omogoča, udarec v prazno.

9. ... Sh5, 10. Db3 Sf4, 11. ef4: 0-0!

A) 12. Lg6: c4!, 13. Dc4: d5!

B) 12. Lg6: c4!, 13. Sc4: d5!

C) 12. dc5: dc5, 13. Lg6: Ld5, 14. c4 Lf3, 15. Df3: fg6, 16. Da8: Dd2.

D) 12. dc5: dc5, 13. Lg6: Ld5, 14. c4 Lf3, 15. Df3: fg6, 16. Td1 Dc7, 17. Da8: Sc6.

(povzeto po Vidmarju, Pol stoletja ob šahovnici).

12. Td1 Sc6, 13. Lb1 cd4, 14. cd4:e6, 15. Se4 Se7, 16. Td2 De7, 18. Sg3 Sg3, 19. fg3: Tfc8, 20. g4 Tc7, 21. f5 ef5, 22. gf5: g5, 23. Te1 Df6, 24. h3 Tc8, 25. T2d1 Tc4, 26. d5! a5, 27. Sd2!! Dd4+, 28. Kh1 Dd5, 29. Le4 Te4, 30. Se4: Df5, 31. Sd6! (kljub črnim grožnjam!) Lg2:+, 32. Kg2: Tc2+, 33. Kh1 Df4.

Črni grozi z matom v eni potezi. Beli nima druge obrambe kot protinapad, in sicer takšnega, ki ne dopušča tihih potez brez šaha.

34. Te8+ Lf8 (na 34... Kh7 pade črna trdnjava s šahom na d3), 35. Tf8: + Kf8: (spet edino!), 36. Sf5+ Kg8, 37. Df8+!!! Črni se vda.

Na 37. ... Kf8: bi namreč sledilo 38. Td8 mat, na 37. ... Kh7 pa 38. Dg7 mat.

ZANIMIVA ŠAHOVSKA PRIREDITEV

Na poti v Portorož, kjer se udeležuje Vidmarjevega memoriala, je (edini) italijanski šahovski velemojster Mariotti odigral v našem mestu handicap match proti desetim najboljšim tržaškim šahistom (ne všteti Filipoviča). Tovrstni neenak način boja je tako za močnejšo kot za šibkejšo stran zahtevnejši od simultanke, saj ima v njem vsakdo običajno dve uri časa za razmišljanje.

Rezultat srečanja je za tržaško moštvo spodoben: pet porazov, štiri remiji (Rupeni, Battisti, Bonifacio, Jasnig), ena zmaga (Bajc).

»O, to ni noben vzrok... Saj res, odkod prihajate? Zdelo se mi je, da se se za začetnico prav dobro odrezala. Kar mene osebno zadeva, obžalujem, da mi bo vaša potrežba neposredno odtegnjena. Vendar lahko ugotovite, da če glasba ublažuje šege, pa vaše cvetice niso prav ničesar ublažile! Ali ni bil moj oče dovolj nasilen? Star sem sedemindvajset let... pa je ravnal z menoj kot se ne postopa niti s kakim fantalinom... In vse zato, ker sem prebil dve noči na Montmartru...! Prava reč...!«

Ludvik Hughe stopa gor in dol po obednici z obema rokama v žepih in z obrazom, ki spominja na tisti prizor.

»Zakaj nič ne odgovorite, Marija!«

»Kaj hočete, da vam odgovorim...? Jaz nimam pravice ničesar reči!«

»A navsezadnje... če bi imela kaj reči... in bi vas prosil, da mi poveste, vas, ki ste prisostvovala celemu prizoru, vas, ki vam je mrežnica v očeh še nova in ki morda lahko boljše presoimate kot mi vsi...?«

»Oh, ne prosite me tega...«

»Pač! Gotovo, prosim vas!«

»Nisem pooblaščen...«

»Pooblastilo vam dajem jaz...«

»In če bi vas moje mnenje žalilo, ravno v trenutku, ko morate biti že tako zelo nesrečni?«

»Ne bo me žalilo, saj vas sam silim...«

»Pa naj bo! Gospod Ludvik, ker po vsej sili hočete vedeti, kaj mislim, vam morem jaz, ubožica, odgojena v ljubezni in spoštovanju do svojih staršev..., jaz, ki sem imela brata vaše starosti, zatrditi, da ste nastopili proti svojemu očetu zelo grdo. Še nikoli nisem bila priča tako mučnemu prizoru, kot je bil nocojšnji in zaradi katerega se še sedaj tresem. A tudi če bi bili imeli stokrat prav, ne govori sin s svojim očetom tako kot ste vi z vašim. Jaz, tujka, sem trpela pod slehernim vašim odgovorom. A on, vaš oče...! On, ki vas je odgojil, on, ki je s svojim delom naredil iz vas to, kar ste...! Koliko je moral trpeti šele on...! Ko ste vi odšli, je vaša mati jokala..., a tudi on, vaš oče, je jokal. Videla sem, kako so mu — možu — tekle solze, ki napravijo tako globok vtis, ker so takorekoč sama srčna kri...«

»Moj oče je jokal...?«

»Ja... In vi?«

»Jaz... jaz sem besnel... in še besnim...«

»Torej — in vi to dobro veste — ste vi tisti, ki nima prav... Oh, kako bi bila jaz na vašem mestu nesrečna! Prisluhnite! Ali ga slišite, kako hodi po svoji sobi...? Kakšna noč ga čaka! Dvainšestdeset let ima... in celo življenje trdega napora za seboj...«

Oba sta prisluhnila korakom, ki so dobivali v molku noči še večji pomen.

»Torej?« je dejal Ludvik Hughe in naglo pogledal Marijo.

»Torej... če bi bila jaz na vašem mestu...«

»Ja... kaj bi storili?«

»Niti za trenutek se ne bi pomišljala... Dejala bi si: 'Nisem imela prav...!' Zakaj, gospod Ludvik, ker ste me že pooblastili, vam ponovno povem pravo, jasno, vpijočo resnico: Ravnali ste napak... hudo napak... Popraviti je treba krivice, popraviti takoj!«

»Popraviti... kako?«

»Način je že dovolj označen!... Stopila bi v sobo k očetu in bi mu rekla z iskreno skesanim srcem: 'Oče moj, žal mi je, da se je to zgodilo, in prihajam vas prosit odpuščanja.'«

Naslonjen na mizo z ostanki jedil poslušal Ludvik Hughe ta ženski glas..., ta večni... ta sladki, tako osvajajoči glas... Nekaj neznanega in še nikoli občutenega ga vznemiri do temeljev notranjosti. Odpor v duši se taja; njegovi vzroki izginjajo... in preostane samo ena resnica, resnica, ki jo je ugotovila ta svetla deklica. (Dalje)

17. ŠTEVILKA REVIJE »MLADJE«

(Nadaljevanje s 6. strani)

lovcu sem si kupila slovenski časopis. Nisem si ga kupila samo zato, da bi ga brala, kupila sem slovenski časopis, da bi ga nosila v roki, da bi vedeli, da sem to jaz... Jaz, ki mi pravi, da sem črna luknja v zlatem zobu. Za črno luknjo v zlatem zobu so namreč na zborovanju označili koroške Slovence. Toda to je ni čudilo in užalilo. Začudilo in užalilo jo je, ko je slišala, ko so trdili, da so za mir in delajo za narod in domovino. Pretresljiv je tudi Millonigov spis o tem, kako zapuščajo ljudje cerkev, ko začne brati za Velikonoči iz knjige »Kristusovo trpljenje« v slovenščini.

Gustav Januš je objavil ciklus pesmi, nekaj jih je prispevala tudi Olga Vouk, revija pa prinaša tudi tri pesmi novoodkritega koroškega bukovnika iz sedanjega časa kmeta Antona Gabriela.

pohištvo

KOZMAN

VABIMO cenjene odjemalce naj obiščejo NOVO TRGOVINO S POHIŠTVOM v Ulici Castaldi 3 v Trstu - Tel. 762966 (pri Trgu Garibaldi).

OGLEDALI si bodo med drugim edino razstavo na Tržaškem vseh vrst izdelkov z n a n e TOVARNE MEBLO (kmečke dnevne sobe, skrinje, kmečki koti itd.) in velik izbor kuhinj Podjetja CUMINI.